

## Likaony - malowane wilki

Od dawna marzyłam, by je zobaczyć. W końcu udało mi się je spotkać: jedne z najbardziej zagrożonych zwierząt i najmniej doceniane przez większość ludzi jadących na safari.

### Dziki pies to nie brzmi dumnie

Likaon pstry (*Lycaon pictus*) słynie z oryginalnego umaszczenia: *lycaon* po grecku oznacza wilka, zaś *pictus* to po łacinie malowany, gdyż każdy likaon ma swój niepowtarzalny wzór kolorowych plam na sierści. Po angielsku są nazywane African wild dog, a pies to nie brzmi zbyt nobliwie. Dlatego organizacje chroniące likaony często używają nazwy "malowane wilki" (painted wolves), by budować pozytywne skojarzenia z tymi zwierzętami.

Ludzie nie specjalnie marzą, by je zobaczyć, tymczasem likaony są zagrożone wyginięciem. Spotkać je na safari, to jak wygrać na loterii! A jeśli zrobisz im zdjęcia - wyślij je do organizacji zbierającej dane: [wilddogdispersal@gmail.com](mailto:wilddogdispersal@gmail.com) (podaj miejsce i miesiąc zrobienia zdjęć!).

### Spotkanie w Tsawo West

Świtem grudniowego poranka ruszyliśmy na safari. Wiedziałam, że gdzieś tu w okolicy są likaony, bo znajomi widzieli je kilka dni wcześniej. Jednak wypatrzenie ich między chaszczami i skałami było praktycznie niemożliwe.

- Spróbujemy je znaleźć. - powiedział Paul, gdy dowiedział się jak bardzo marzę by je zobaczyć.

Tyle, że mieliśmy tego dnia dojechać do Amboseli, więc czasu na jeżdżenie bezdrożami nie było zbyt wiele... Powoli traciłam nadzieję, gdy nagle:

- Są tam! - Paul wskazał na punkciki między trawami.

Likaony biegły w naszą stronę! Szybko powiedziałam grupie jak wielkie szczęście mają, mogąc oglądać tak rzadkie zwierzęta, ale nie byli przekonani. Lew czy lampart to konkret, ale jakieś psy? Tymczasem stado wędrowało między trawami, nawołując się ćwierkaniem. Bo te zwierzęta nie szczekają jak zwykłe psy, tylko właśnie tak "świergocą".

Wypatrywałam maluchów, ale najwyraźniej byli tu sami dorośli. W pewnym momencie jedno ze zwierząt siadło na drodze przed naszym autem. Moje szczęście nie mogło być większe! Chwilę później, wszystkie znikły w buszu...

### Niezawodni myśliwi

Likaony pstry słyną ze skuteczności i błyskawicznego rozszarpywania swych ofiar. Co też nie przysporzyło im sympatii, bo o ile lew "elegancko" dusi antylopę, o tyle sfora likaonów dosłownie w minutę rozprawia się z upolowanym zwierzęciem. A że zdarzało się im polować na terenach farmerów, uznano je za szkodniki i jeszcze 50. lat temu regularnie je odstrzeliwano. Przed wyjściem na polowanie stado zbiera się, po czym następuje ceremonia budująca jedność grupy: obwąchiwanie, lizanie, merdanie i ćwierkanie.

Ich strategia łowiecka polega na ściganiu ofiary przez kilka kilometrów. Jeśli jej nie dogonią to przez chwilę odpoczywają, po czym ruszają na kolejne polowanie. Zdobywanie jedzenia to praca zespołowa. Aż 8 na 10 polowań kończy się sukcesem (u lwów tylko co trzecie). Ich ofiarami

najczęściej są zebry, gnu i antylopy. Niektóre likaony biegną z boku: jeśli antylopa skręci, pozostali zabiegają jej drogę. Co ciekawe instynkt każe im polować jedynie na uciekające zwierzęta.

*"Widzieliśmy wiele polowań, kiedy ciężko ranna zebra stawała w miejscu i czekała na likaony, które dreptały wokół swej ofiary, popychały ją, jakby zachęcając do ucieczki, wreszcie rezygnowały i szły dalej"*

*Hugo van Lavick "Solo. Dziki pies afrykański".*

Jednak nie zawsze polowanie się udaje. Tak jak w MalaMala Game Reserve (RPA), gdzie trzem koziołkom skalnym udało się uratować, dzięki żelaznym nerwom:  
[www.youtube.com/watch?v=9OdKheESTug](http://www.youtube.com/watch?v=9OdKheESTug)

## **Troskliwi opiekunowie**

Stado karmi słabszych: matki, dzieci, staruszków i chorych. Zdobywcze przynoszą im w żołądku, co jest łatwiejsze w transporcie i nie ryzykuje się odebrania mięsa przez inne drapieżniki. Potem wystarczy zwrócić jedzenie: szczenięta dosłownie wkładają swe głowy w gardła dorosłych, by wyszarpać jak najwięcej! Gdy maluchom dopisze apetyt i zjedzą wszystko, dorośli muszą znów ruszyć na polowanie...

W tym czasie z najmłodszymi zostaje mama lub opiekun, który będzie je chronić nawet za cenę własnego życia! U likaonów trzon stada tworzą bracia wychowani w jednej norze, czasem towarzyszy im ich ojciec i jego bracia. Natomiast samice muszą opuścić rodzinną grupę i znaleźć sobie nową. Zwiększą tam pulę genów, lecz zdobycie pozycji w nowym miejscu wymaga dyplomacji i szczęścia. Dorośli mają tak silną potrzebę opieki, że dopóki dzieci staną się samodzielne, rodzina pozostaje w jednym miejscu. Za to gdy maluchy wyjdą na dobre z nory, ruszają przed siebie.

## **Zagrożony gatunek**

Szacuje się, że w Afryce pozostało ok. 5000 likaonów (w tym ok. 1400 dorosłych). Zagroženiem dla nich są rolnicy (traktujący je jak szkodniki) oraz choroby przenoszone przez domowe psy. Liakony tworzą stada, gdzie dominująca para znaczy swój teren moczem i kałem. To informacja dla innych, że nie mają tu czego szukać! By zmniejszyć konflikty likaonów z farmerami, organizacje chroniące te zwierzęta opracowały syntetyczny zapach, który do złudzenia przypomina ten, jakim likaony oznaczają swój teren. Spryskuje się nim teren wokół farmy i gdy dotrą tam likaony, uznają je za teren obcego stada.

Grupa rodzinna potrafi mieć nawet do 60 przedstawicieli, choć najczęściej liczą ok. 10 dorosłych zwierząt z osobnymi hierarchiami samic i samców. Porozumiewają się głosem (szczeknięcia, warknięcia, skomlenia) oraz ułożeniem ciała (uszu, warg lub ogona), pokazując swoją pozycję w stadzie. Potrafią też głosować nad decyzjami stada: wykorzystują do tego kichnięcia, radosne pokrzykiwania i odgłosy przypominające trąbienie.

## **Gdzie wypatrywać likaonów**

Te zwierzęta żyją zarówno w lasach jak i na sawannie. Choć są w wielu parkach narodowych, bardzo trudno je zobaczyć. Największe szanse są w:

- Kruger NP i Madikwe GR (RPA),
- Mana Pools NP i Hwange NP (Zimbabwe),
- Delta Okavango, Khwai Concession, Savuti (Botswana),
- South Luangwa NP (Zambia),

- Selous GR, Ruaha NP (Tanzania),
- Tsavo West NP, Laikipia NP, Samburu NR (Kenia),
- Kidepo Valley NP (Uganda).

I jeszcze film z Savuti (Botswana) nakręcony przez WILD4 African Photographic Safaris ([www.youtube.com/@Wild4safaris](http://www.youtube.com/@Wild4safaris)) i pokazujący walkę lamparta ze stadem likaonów: <https://youtu.be/NeYHfxyilSw>

Jeśli chcesz dowiedzieć się więcej o tych niezwykłych zwierzętach warto przeczytać:

- **"Solo. Dzikie pies afrykański"** - Hugo van Lawick
- **"Zabójcy bez winy"** - Jane Goodall, Hugo van Lawick

---

(c) Anna Olej-Kobus | AfrykAnka.pl

Więcej inspirujących opowieści znajdziesz w moich książkach: **Namibia. Przez pustynię i busz** oraz **USA. Droga 66 i Dzikie Zachód** do kupienia z autografem w sklepie **[www.namib.pl](http://www.namib.pl)**

*Kupując w naszym sklepie **NAMIB.pl** wspierasz prowadzenie blogów: [AfrykAnka.pl](http://AfrykAnka.pl) oraz [TravelNamibia.pl](http://TravelNamibia.pl)*